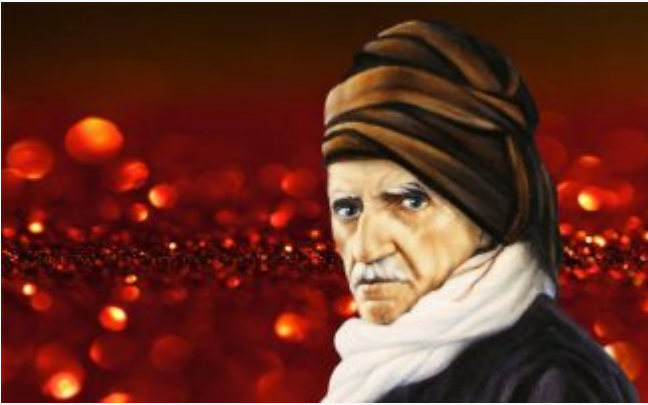

Ehven-i Şer, Şer Midir?

Hilkatte hayır asıl ve esas, şer ise tebeidir. Hayır külli, şer ise cüz'idir. (Muhakemat, Dokuzuncu Mukaddeme, s. 44) Şerler ise hayırları göstermek ve fark ettirmek içindir. Çünkü her şey zıddı ile bilinir. Karanlık olmazsa ışık, soğuk olmazsa sıcaklık fark edilmez, ölüm olmazsa hayatın değeri anlaşılmaz. Adalet, hak sahibine hakkını vermek ve haksızı cezalandırmak, yani zulüm ve tecavüze engel olmaktır. Peygamberimiz (sav), "Zalime de, mazluma da yardım ediniz" buyurmuşlardır. Sahabeler, "Zalime nasıl yardımcı olalım" diye sorunca Hz. Peygamber, "Zulmüne engel olmak, onu zulümden çekmekle" cevabını vermişlerdir. (Buhari, İkraha, 7)

Ehven-i Şer, zulmü önlemeye çalışmaktır. Bu ise bir adalet-i izafiyedir. Adalet-i izafiye ise, "Küllün selameti için, cüz'i zararları kabul eden, büyük zulüm ve haksızlıkları önlemek için az bir zarara rıza gösteren bir adalet-i nisbiyedir." Bediüzzaman, "Şerr-i cüz'i için hayr-ı kesiri tazammun eden emri terk etmek, şerr-i kesiri işlemek demektir. 'Ehvenüşşerri' ihtiyar elzemdir." (Muhakemat, 23) der. Adalet-i izafiye küllün selameti için cüz'ü feda eder, cemaat için ferdin hakkını nazara almaz. Ehven-i şer diye bir nevi adalet-i izafiyeyi yapmaya çalışır. Fakat adalet-i mahza kabil-i tatbik ise, adalet-i izafiyeye gidilmez; gidilse zulümdür. (Mektubat, 57)

Ehven-i Şer, şerden kurtuluşun ifadesidir. Hayrın olmadığı ve şerlerin istila ettiği bir durumda hayra yol açmak, şerden kaçmak için yapılacak bir eylemdir. İki şerli işin en az zararlısını tercih etmektir. Bu durumda ehven-i şer, şer değil, bir nevi adalet-i izafiyedir.

İnsanların aklına şöyle bir soru gelmektedir: Acaba, şerlerin kaynağın olan ve şerleri işlemeye vesile olan şeytanın yaratılması şer değil midir?

Bediüzzaman Said Nursi (ra) bu suale şu cevabı vermektedir: “Haşa, halk-ı şer, şer değil, kesb-i şer şerdir. Eğer şerr-i kalil olmamak için, hayr-ı kesiri intaç eden bir şer terk edilirse, o vakit şerr-i kesir irtikab edilmiş olur. Cihada asker sevk etmek ve kangren olmuş parmağı kesmek, halbuki, zahiren şerdir. Parmak kesilmezse el kesilir, şerr-i kesir olur. (Mektubat, 47)

Mecelle’de “Ehven-i Şerreyn (kaçınılmaz iki şerden hafif olanı) ihtiyar olunur” (Mecelle, 29) der. Çünkü iki şerle karşılaşınca hafif olanı işlenerek büyüğünün çaresine bakılır. (Mecelle, md. 28) ve “Daha şiddetli olan zarar, daha hafif olanı ile izale olunur” (md. 27) demektedir. Bu ve benzeri prensiplerle, akıl ve mantığın rahatlıkla kabul edebileceği bir sistem dahilinde genelde hukuki hayata bir esneklik ve istikrar kazandırılmasına ve adil bir dengenin kurulmasına çalışılmıştır. (H. Yunus Apaydın, Şamil İslam Ansiklopedisi, 2:83)

Eğirdir Kaymakam Vekili İhsan Üstündağ, 1930 yıllarında bir mesele için Eğirdir Mal Müdürü, eczacı ve bir doktor ile Barla’ya giderler. Eczacı, “Allah, niçin şerleri yaratıyor?” diye itiraz eder. Kaymakam Vekili “Bunu Hoca efendiye sorarız” der. Barla’ya varınca Bediüzzaman’ı ziyarete giderler. Onlar daha sormadan Bediüzzaman: “Şimdi size şerrin nasıl hayır olduğunu anlatacağım” diyerek söze girer: “Kangren olmuş bir parmağı kesmek şer değil; hayırdır. O kesilmezse, el kesilir. O zaman daha büyük şer olur. Demek, Allah bu şerri hayır için yaratmış. Siz eczacı veya doktorsunuz, bunları daha iyi bilirsiniz. Ayrıca, bir hindinin altına yumurta konsa, bunların çoğu bozulsa, azı hindi olsa, bu şerdir denilmez” diye ikna edici bir cevap verir. (Son Şahitler, 4: 300)

Siyasete ehven-i şer noktasından bakılmalı, niçin?

“Siyasetçilerin yanlılarına ‘ehven-i şer’ olarak bakınız. Azamüşşerden kurtulmak için, onlara zararınız dokunmasın, onlara faideniz dokunsun.” (Emirdağ Lahikası, 458)

Neden Ehven-i şer: İslam terbiyesi bozulmuş, siyasetin cinayetleri büyük, siyasetçi dini siyasete alet etmeye mecbur. (Emirdağ Lahikası, 386) Bu ise azamüşşerdir. Çünkü bu bozuk cemiyette imana güç vermek lazımdır. İman kamil olmayınca ibadet ve ahlak ile ilgili hususlarda mesafe alma imkanı olmaz. Bu hususta yapılacak her çaba, boşa emekten öteye gitmez. Bunun için yapılacak en müspet ve doğru tercih, bilhassa siyasette, iyiye götüren yola girmektir. Mesela, bir öğrencinin pekiyi alması idealdir. Öğrenci çok zayıf durumda ise ondan pekiyi alması beklenilmez, o zaman ideal olan zayıfını kurtarmak için çalışarak geçer not almasını sağlamaktır. Bu ise ehven-i şerdir. İyiye ve Pekiyye bu şekilde gidilebilir. Buna şerdir denemediği gibi ehven-i şere de şerdir denilemez.

Bediüzzaman Hazretleri bu nedenle “Demokratlar komünistlik ve dinsizliğe karşı bize yardımcıdır.” (Emirdağ Lahikası, 423), “Ehven-i şer olarak desteklenmelidir.” (Emirdağ Lahikası, 424) buyurur.

“Biz hayırız; ehven-i şer şerdir.” diyerek meydana çıkanların nasıl “azamüşşerre” sebep oldukları çok tecrübe ile sabittir. O tecrübelerden de ehven-i şerrin şer değil, hayra giden yolu açmak olduğu ortaya çıkmıştır.